

Reactie op memorie van toelichting internetconsultatie Participatiewet in balans spoor 1

Onderstaand een reactie in volgende van onderwerpen zoals ze in de Memorie van Toelichting worden behandeld:

- Aanvullende bijzondere bijstand 18-21
- Giften (Participatiewet, IOAW en IOAZ)
- Bijverdiengrenzen/inkomstenvrijlating
- Identificatieplicht
- Verkorte cq. versnelde aanvraagprocedure
- Automatisch verrekenen inkomsten via polisadministratie
- Vereenvoudiging verrekening eindejaarsuitkering en IKB
- Bufferbudget
- Mantelzorg

Harmonisatie aanvullende bijzondere bijstand voor jongmeerderjarigen (18-21 jaar)

Informatie internetcirculaire op blz.: 16

Bijzondere bijstand kan zowel belast als onbelast zijn. Daar waar de bijzondere bijstand een aanvulling is op levensonderhoud is het een belaste uitkering. Dit betekent dat er een afdracht plaats vindt aan de fiscus. Net zoals bij algemene bijstand. Een belaste uitkering werkt door in de hoogte van het verzamelinkomen. Dus het werkt ook door in de hoogte van de toeslagen, het recht op toeslagen en kwijtscheldingen (gemeentelijke belastingen, waterschapsbelasting, stichting leergeld, SUN etc.). Jongeren tussen den 18 en 21 jaar kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag maar de toeslagengrens (hoogte) is lager dan die van 23 jaar en ouder. Nu deze vorm van bijzondere bijstand een belaste uitkering is, werkt dit ook door in het verzamelinkomen. Deze zal hoger worden door de belaste bijzondere bijstand waardoor de jongere een lagere of geen recht zal hebben op de huurtoeslag wegens het verzamelinkomen. Optie kan zijn om het verschil tussen belast en onbelaste uitkering bij bijzondere bijstand los te laten en de bijzondere bijstand enkel als onbelast aan te merken. Bijkomend voordeel is dat burgers met meerdere inkomensbronnen onbelaste bijzondere bijstand kan worden verstrekt voor hun negatieve aanslag inkomstenbelasting omdat bij meerdere inkomensbronnen er verschillende percentages in belastingschijven, heffingskortingen worden toegepast waardoor ze maandelijks onder het netto sociaal minimum komen. Denk hierbij aan de groep IOAW-ers of de groep bij het UWV met aanvullende algemene bijstand.

Deze groep jongmeerderjarigen kan naast de belaste bijzondere bijstand voor levensonderhoud ook in aanmerking komen voor een reguliere inkomensvrijlating of de inkomstenvrijlating LKS. Door deze samenloop wordt het verzamelinkomen nog hoger. Dit werkt door in het verzamelinkomen. En werkt dus ook door in het recht op toeslagen, kwijtscheldingen en gemeentelijke regelingen zoals bijzondere bijstand met een inkomensgrens tot 110% van de geldende bijstandsnorm. Deze groep wordt dus onbedoeld veel harder geraakt dan de bedoeling is. Dit staat haaks op de bedoeling van Participatiewet in balans spoor 1.

Giften, vermogen of inkomen

Informatie internetcirculaire op blz.: 22, 25

Goed initiatief om een landelijke grens te bepalen voor de hoogte van giften. Wel goed is om op te merken dat als de burger een gift ontvangt die over deze grens heen gaat, de uitkering wordt ingetrokken en niet beëindigd. Een beëindiging ziet op de toekomst.

Burgers ontvangen ook gelden van bijvoorbeeld stichting leergeld of SUN. Niet duidelijk of dit gezien moet worden als gift of juist niet. Bij een huishouden met meerdere kinderen kun je door vergoedingen via leergeld, of een samenloop van leergeld en andere giften, boven de giftengrens

komen waardoor de uitkering ingetrokken kan worden. Dit lijkt niet de bedoeling te zijn van de wetgever. Ook niet om het te zien als vermogen.

Het nieuwe systeem vraagt om meer vervolgonderzoeken m.b.t. tussentijdse vermogensvaststellingen bij de burger. Aan de andere kant vraagt Participatiewet in balans juist om meer vertrouwen in de burger. Dit gaat niet met elkaar samen. Als de insteek van de wetgever is dat de overheid meer vertrouwen moet geven in de burger, moet de overheid diezelfde burger niet confronteren met jaarlijkse of 2-jaarlijkse heronderzoeken voor vermogensvaststelling. Overigens heeft het verleden ook geleerd dat in deze heronderzoeken zeer zelden leidde tot een aanpassing in het vermogen of een intrekking van het recht. Dit is nu nog steeds niet anders. De belasting van het gemeentelijke apparaat tov het uitvoeren van deze heronderzoeken staat niet in verhouding. Het advies is om dit nieuwe systeem van heronderzoeken los te laten en enkel een heronderzoek te laten plaats vinden als er aanleiding toe is.

Giften in IOAW/IOAZ wel een middel

Informatie internetcirculaire op blz.: 79

In de IOAW en de IOAZ worden giften bijvoorbeeld in natura anders behandeld dan in de Participatiewet. Dit levert een direct onderscheid op en is discriminerend. Beide regelingen zijn net als de Participatiewet inkomensregelingen die worden vastgesteld op basis van het wettelijk sociaal minimum. O.i. moet het Algemeen Inkomensbesluit Sociaalzekerheidswetten hierop worden aangepast en een gift mogelijk maken. Een gift zoals boodschappen kan net zoals in de Participatiewet toegerekend worden naar levensonderhoud en het is gek dat alle 3 de inkomensregelingen gebaseerd op het sociaal minimum nu een direct onderscheid gaan maken.

Verruiming bijverdiengrenzen/inkomstenvrijlating

Informatie internetcirculaire op blz.: 34, 37

Met de bijverdiengrenzen wordt de nieuwe regeling omtrent groepen die voor inkomstenvrijlating in aanmerking komt bedoeld. In het huidige regime kan het per bijstandsrecht aangevraagd worden. Hoe is dit in het nieuwe regime? Gaat dit per bijstandsrecht / bijstandsdossier (normwijziging leidt tot een nieuw recht) of bijstandscarrière?

En kan het recht worden toegekend aan één persoon binnen een gezamenlijk huishouden of aan beide personen binnen een gezamenlijk huishouden (echtpaar / samenwonend). In het laatste geval werkt dit flink door in het verzamelinkomen en dus ook in toeslagen, kwijtscheldingen etc. Lees: minder of geen recht op toeslagen, kwijtscheldingen, gemeentelijke regelingen zoals bijzondere bijstand, sportfonds etc. Oproep: hou oog voor de samenloop van deze regelingen waardoor mensen onbedoeld dus juist in een financiële nadelige positie terecht komen.

Digitaal aanvragen: Identificatieplicht

Informatie internetcirculaire op blz.: 44, 105

Fijn dat er formeel geregeld wordt dat identificatie via DigId en BRP nu formeel geregeld wordt. Echter, in tegenstelling tot uw aanname, kan dit niet bij een persoon die niet de Nederlandse nationaliteit hebben. Denk hierbij aan EU-onderdanen of mensen met een vreemdelingendocument. Met name voor deze laatste groep geldt dat er bijzonderheden aan hun verblijfrecht kunnen zijn verbonden. Deze voorwaarden staan op de achterkant van hun document. Deze voorwaarden staan niet in het BRP en zijn ook niet gekoppeld aan een DigId. Voorwaarden kunnen zijn geen recht op voorzieningen (zoals bijstand), verblijf bij partner (dus geen zelfstandig recht bij relatie beëindiging) etc.

Verkorte cq. versnelde aanvraagprocedure

Informatie internetcirculaire op blz.: 45, 112

U geeft aan bij hernieuwde aanvragen binnen 12 maanden de versnelde c.q. verkorte aanvraagprocedure toe te passen. Wij willen u vragen uw voornemen te herzien en terug te brengen naar 6 maanden. In de periode tot 6 maanden is er vaak niet veel veranderd. Na 6 maanden is dit wel het geval. Door de periode naar 12 maanden te brengen wordt de foutmarge vergroot met het risico op terugvorderingen. Insteek van Participatiewet in balans is dat de burger weet waar hij aan toe is. Dat is met onjuiste informatie die ontstaat bij een periode van 6 maanden of langer juist niet het geval. Gezinssituatie, vermogenssituatie e.d. zijn vaak gewijzigd en vragen om aanvullende informatie waardoor je in de gegevensuitvraag terecht komt van een gewone aanvraag. Dit leidt juist tot frustratie van de burger.

Uitkeringen op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ worden aangevraagd via de portal van het UWV. Deze portal kent geen verkorte c.q. versnelde aanvraag. Dit graag regelen zodat burgers ook daadwerkelijk een verkorte aanvraag kunnen indienen. Idee om het introduceren van een beslisboom burgers te leiden naar het juiste aanvraagformulier?

Automatisch verrekenen inkomsten via polisadministratie

Informatie internetcirculaire op blz.: 46, 48, 87

U geeft aan dat in een pilot is gebleken dat 40% van de werkgevers binnen het tijdvak het loon doorgeeft aan de polisadministratie. Als u met tijdvak een volledig lopende kalendermaand bedoeld, dan kan dit verrekend worden zonder loonspecificatie en mutatieformulier. Echter u geeft ook aan dat 95% niet binnen hetzelfde tijdvak verrekend kan worden. De werkgever geeft dit 6 a 7 weken later pas door. Dit geldt dus voor een grote groep waarop inkomsten iedere maand herberekend moet worden bij gebruikmaking van de polisadministratie. Dit leidt juist tot inkomensonzekerheid. En voor de gemeente vormt dit een grotere administratieve belasting dan wat er nu is. Zonder polisadministratie heeft de gemeente deze groep eerder in beeld zonder dat er herberekeningen gemaakt hoeven te worden. En dit leidt tot inkomenszekerheid. Optie zou kunnen zijn om de wet op de loonbelasting zo aan te passen dat werkgevers binnen het tijdvak de loonaangifte doen. Voordeel hiervan is dat niet alleen de burgers met een uitkering van de gemeente meer inkomenszekerheid ervaren, maar ook burgers met een uitkering van bijvoorbeeld de SVB, UWV of een pensioenstichting.

Niet alle inkomensgegevens worden geregistreerd in de polisadministratie. Denk aan kinder- en partneralimentatie of inkomen uit PGB. Laatst genoemde is ook een wisselend inkomen. Ook bij inkomen kan samenloop zijn in verschillende inkomstenbronnen. Denk aan inkomsten die wel in de polisadministratie worden vermeld en inkomsten die hier niet worden vermeld. Dit moet dan alsnog gemeld worden via het mutatieformulier. Komen jullie nog met een instructie hoe hier mee om te gaan?

Als de gemeente gebruik maakt van OIB, zoals u voorschrijft. Bij wie komt dan de inlichtingenplicht te liggen bij het verstekken van de juiste informatie? Deze vraag is ook van belang voor het beoordelen van het boeteonderzoek.

Vereenvoudiging verrekening eindejaarsuitkering en IKB

Informatie internetcirculaire op blz.: 52, 54, 54, 81, 82, 87

Bij de informatie over het verduidelijken van het transactiestelsel (blz. 52) wordt aangegeven dat inkomsten die betrekking hebben op een bijstandsmaand maar die betaalbaar worden gesteld in een maand waarop er geen bijstand meer is, moet verrekend worden met de maand waarop er wel recht

op bijstand was. *Voorbeeld: inkomsten verworven in de maand september worden betaalbaar gesteld in oktober. Omdat er vanaf oktober geen recht meer bestaat op bijstand moet het verrekend worden met april*). Geopteerd wordt dat dit het inkomen verrekend kan worden met het vakantiegeld. Echter om verschillende redenen gaat dit problemen geven.

1. Als er IKB is, wordt deze conform uw nieuwe rekenwijze verrekend met het gereserveerde VT. Er zal dus een terugvordering ontstaan.
2. Op grond van de uitspraak van Rechtbank Noord-Holland inzake beslag, lijkt het erop dat gemeenten het gereserveerde vakantiegeld aan de beslaglegger moet betalen.
3. Als er beslag onder het vakantiegeld ligt, dan gaat mogelijk (werkgroep VNG is hierover in gesprek met het Ministerie ivm uitspraak Rechtbank Noord-Holland vs Wet vereenvoudiging beslag vrije voet, verder te noemen Wvbbv) verrekening van beslag voor op beslag door een derde maar dan ontvangt de beslaglegger zijn gelden niet. Je creëert met dit rekenvoorstel dus weer dezelfde problematiek zoals was onder de Nabw van 1996 – 2003.
4. Verrekenen kan enkel binnen 6 maanden, daarna wordt het een terugvordering. Maar als er beslag onder de VT ligt, dan wordt de VT pas uitbetaald in de maand van alle VT-betalingen.

Kortom: als de gemeente verrekend, dan krijgt de beslaglegger geen geld. Gaat beslag voor verrekening, dan krijgt de gemeente geen geld. Als er sprake is van IKB dan zal er altijd een terugvordering ontstaan omdat de IKB veelal ontoereikend is voor inkomstenverrekening.

Inzake beslag: neem contact op met de werkgroep Wvbbv omdat zij met het ministerie bezig zijn met de beslagregels en die gaan haaks staan op jullie verrekenvoortel.

Bovengeschetst probleem speelt ook bij beslag onder een IOAW en een IOAZ-uitkering.

Bufferbudget

Informatie internetcirculaire op blz.: 56,59

Het inzetten van een bufferbudget kan ingezet worden als men door schommeling van inkomen en herberekeningen onder het voor hen geldende sociaal minimum raakt. Dit gebeurt al bij inkomensverrekening. Zeker bij gebruik van inkomstenberekening via de polisadministratie omdat 95% van de werkgevers 6-7 weken later doorgeeft (dus niet binnen het tijdvak). Dit maakt dat er voor een grote groep maandelijks verrekend wordt. Als er beslag onder het inkomen ligt, zit een burger structureel onder het voor hen geldende sociaal minimum. En als er dan ook nog verrekend moet worden helemaal onder het minimum. Echter zet de gemeente in deze gevallen het bufferbudget in, dan wordt het beslag gecompenseerd. Dit kan niet de bedoeling zijn

Het bufferbudget is een re-integratiemiddel, net zoals een uitstroompremie Deze middelen zijn vatbaar voor beslag. Het zal de burger dus niet helpen. Tenzij het uitgezonderd het wettelijk wordt uitgezonderd als middel voor beslag.

Het bufferbudget wordt ambtshalve toegekend aan de burger. De burger kan het niet zelf aanvragen. Aannemelijk is dat de bewindvoerder dit ook niet kan. Echter als de bewindvoerder (of de burger) vraagt om het niet inzetten te bevestigen, dan is dit een appellabel besluit conform Awb waartegen in bezwaar kan worden gegaan. Voorzienbaar is dat bewindvoerders dit gaan doen. Graag het re-integratie instrument zo aanpassen dat dit niet kan.

Mantelzorg

Informatie internetcirculaire op blz.: 68,70

In het voorstel wordt conform rechtspraak beoogt om mantelzorg in de participatiewet mogelijk te maken zonder dat dit consequenties heeft voor het recht en hoogte op de uitkering. Dit gaat doorwerken in de Wet maatschappelijke ondersteuning (verder te noemen Wmo 2015). De Wmo kent de term eigen kracht. En een afgeleide hiervan is dat de Wmo behoeftige eerst zelf de hulpvraag moet oplossen met diens eigen omgeving waardoor inzet vanuit de Wmo niet meer nodig is. Denk

hierbij aan huishoudelijke hulp, persoonlijke hulp etc. Dit maakt dat kosten waarvoor aanspraak kan worden gemaakt vanuit de Wmo nu afgewenteld worden op de Participatiewet. Dit is een negatieve aanzuigende werking.

Een bijstandsbehoefte burger die mantelzorg verleend wordt niet per definitie van de arbeidsinschakeling ontheven. Arbeidsparticipatie en voorzien in eigen inkomen blijft voor de bijstandsbehoefte en tevens mantelzorgverlener voorop staat. Dit gaat wringen. Temeer omdat de persoon aan wie de mantelzorg wordt verleend geen beroep kan doen op de Wmo 2015. Immers eigen kracht en oplossen vanuit eigen netwerk staat voorop. Beide regelingen gaan elkaar op dit punt in hun greep houden.

Bovenstaande geldt ook voor PGB.

Als een mantelzorgverlener met een mantelzorgontvanger gezamenlijk in één huis gaan wonen wegens intensieve zorgbehoefte wordt dit met het gewijzigde voorstel niet gezien als een gezamenlijke huishouding. Voor beiden bestaat een zelfstandig recht op een uitkering conform de Participatiewet. Wat als beide al in één huis wonen? Denk aan samenwonenden. Gaat er dan alsnog voor beiden een apart zelfstandig recht ontstaan? Dit wordt niet duidelijk.

Als een mantelzorgverlener en een mantelzorgontvanger gezamenlijk in een huis wonen, heeft dit financiële gevolgen voor alle toeslagen van de belastingdienst. Bij de belastingdienst wordt de inwonend persoon gezien als medebewoner. En diens inkomen telt dan mee bij het vaststellen van het verzamelinkomen. Deze woonsituaties gaan onder het sociaal minimum uit komen. Bij wijtschelding waterschapsbelasting en gemeentelijke belastingen speelt soortgelijke problematiek.